
Rezumate / Abstracts

Bolile copilăriei. Mentalități și atitudini în Transilvania secolului al XVIII-lea

Studiul de față urmărește, pe baza memorialisticii maghiare din Transilvania secolului al XVIII-lea, aspecte legate de atitudini manifestate în fața bolilor și îmbolnăvirilor copiilor. Studiul analizează concepte și mentalități, ca și practici legate de copilărie, cu trimitere specială la starea de sănătate și de boală a acestora. Autoarea constată concluziile la care a ajuns istoria copilăriei, și prejudecata după care în societățile tradiționale copilul era privit cu indiferență, lipsă de sensibilitate, și de atașament sentimental, datorită mortalității infantile deosebit de ridicate.

În urma analizelor realizate pe baza memorialisticii transilvane a secolului XVIII, autoarea revizuieste concluziile istoriografiei occidentale dedicate copilăriei, cu privire la pretinsa indiferență, și a lipsei de atașament și afecțiune față de copil. Autoarea constată dimpotrivă că dincolo de construcțiile narrative dramatic elaborate, există sensibilități individuale și collective față de nou-născuți și față de copii.

Cuvinte cheie: secolul al XVIII-lea, copilărie, medicină, memorialistică maghiară, Transilvania

The diseases of childhood. Mentalities and attitudes in Transylvania of the eighteenth century

Feher Andreea

This study based on the Hungarians memories from Transylvania in the eighteenth century, have in view to show some aspects of the attitude in case the children fall ill. The study examines concepts and mentalities, practical issues related to childhood, with special reference to health and disease. The author notes the conclusions reached by the history of childhood, and by some prejudices which say that in traditional societies the child was treated with indifference, insensitivity, and sentimental attachment due to very high infantine mortality. After the analysis of the memories of the eighteenth century from Transylvania, the author reviews the conclusions of Western historiography dedicated to childhood, about the so called indifference and lack of attachment and affection towards the child. The

author notes that beyond the narrative constructions which are dramatically developed, there are individual and collective sensitivities towards newborn and children.

Keywords: eighteenth century, childhood, medicine, Hungarian memories, Transylvania

The Climatic-Environmental Crisis of the 1830s in Hungary

RÁCZ, Lajos

Throughout my climate history research I tried to answer two questions. Did the 1830s really produce a row of years with extreme weather and may it be hypothesized that the permanently extreme weather (and the economical difficulties caused by it) grew the problems of the farmer nobility, and also increased their inclination of a reform? To make the detailed climate historical reconstruction of the 1830s I basically used the corpus of Antal Réthly and Florian Holovics. Summing up the results of the research both questions can be given a positive answer. The 1830s truly produced extreme weather throughout the months and seasons of the decade. It can be rightfully supposed that the weather anomaly and as its evidence, the economical difficulties favourably influenced the inclination of farming noblemen, who played important role in political life, towards an economical and social reform.

Keywords: environmental history, climate change, subsistence crisis, reform age, economic history, social history

Criza mediului climatic înconjurător din Ungaria anilor 1830

Lajos RÁCZ

Cercetările mele de istorie climatică încearcă în întregime să răspundă la două întrebări. Dacă în 1830 s-a produs într-adevăr o serie de ani cu stări atmosferice extreme și dacă pot fi ipotetizate acestea ca permanente stări extreme ale vremii (și dificultățile economice cauzate de ele) crescând problemele nobilimii funciare, și de asemenea crescând înclinația lor spre reformă? Pentru a face reconstrucția detaliată a istoriei climatice a anilor 1830 am folosit practic corpusurile lui Antal Réthly și Florian Holovics. Însușind rezultatele cercetării ambelor întrebări se poate da un răspuns pozitiv. Anii 1830 au produs cu adevărat stări climatice extreme pe parcursul tuturor lunilor și anotimpurilor decadelor. Pot crede pe bună dreptate că anomalia stării vremii și evidențele sale, dificultățile economice au influențat favorabil înclinația de agricultură a nobililor, care au jucat un rol important în viața politică, spre reformarea economică și socială.

Cuvinte cheie: istoria mediului înconjurător, schimbări climatice, crize de subsistență, epoca reformelor, istorie economică, istorie socială.

Câteva aspecte ale epidemiei de holeră din 1872-1873 la Oradea

Florin Chiș

Ultima mare epidemie de holera a secolului XIX afectează și Oradea. Autoritățile orașului organizează lupta contra epidemiei înființând spitale și curățind străzile și locurile publice. Lupta este coordonată de Comisia pentru holeră, condusă de medicul primar Mazer Agoston. Acțiunile personalului medical au dus la limitarea consecințelor epidemiei.

Cuvinte-cheie: epidemia de holeră, autorități, Comisia pentru holeră, consecințe

Certains aspects de l'épidémie de choléra de 1872-1873 à Oradea

Florin Chiș

La dernière grande épidémie de choléra au XIX-ème siècle affecte Oradea. Les autorités de la ville organisée la lutte contre l'épidémie fondant hôpitaux, nettoie les rues et les lieux publics. Le combat est coordonné par la Commission pour le choléra, qui a été dirigée par le Dr Mayer Agoston. L'intervention de personnel médical a conduit à la limitation des conséquences de l'épidémie.

Mots-clés: l'épidémie de choléra, autorités, la Commission pour le choléra, des conséquences

Aspecte privind bolile cauzate de carențele alimentației și ale habitatului în Transilvania la mijlocul secolului al XIX-lea și începutul secolului XX

Alina Ioana Bogătean

Studiul analizează aspecte legate de carențele alimentare și condițiile de habitat, care au influențat și favorizat dezvoltarea bolilor și un nivel foarte scăzut al stării de sănătate generală a populației transilvane în epoca modernă. Un șir lung de factori au influențat starea deficitară a populației rurale: arta culinară, sau mai bine spus, lipsa acesteia, alimentația monotonă, lungimea posturilor, lipsa unei alimentații diversificate etc.

Studiul acoperă epoca în care statul modern ia contact pentru întâia oară cu starea deficitară a alimentației și habitatului rural, și începe să propună primele remedii acestei situații, în procesul de medicalizare a lumii rurale românești. Reconstituirea corpusului bolilor cauzate de carențe alimentare și de locuire evidențiază eforturile sistemului medical de ameliorare a a regimului alimentar și a condițiilor de habitat.

Cuvinte cheie: Transilvania modernă, habitat, alimentație, carențe alimentare, sistem medical

Some Aspects of the Diseases caused by the deficiency of Food and Habitat in Transylvania in the Middle of nineteenth Century and early twentieth Century

Alina Ioana Bogătean

The study examines some points of view related to the deficiency of food and of habitat conditions that have influenced and encouraged the development of disease and caused a very low level of general health of the population of Transylvania in the modern times. A long list of factors influenced the poor condition of the rural population: culinary art, or we should better say, the lack of it, the monotonous diet, the length of fast days, the lack of a diversified diet etc.

The study covers the period when the modern state comes into contact for the first time with the deficiency of food and habitat areas, and begins to propose remedies to this situation through the process of medical care of the Romanian rural world. Restoring all the diseases caused by the deficiencies of food and of habitat, shows us the efforts of the medical system to improve the diet and the conditions of living.

Keywords: modern Transylvania, habitat, food, food deficiency, the medical system

Cutremurul din Messina și opinia publică internațională

Giovanna Motta

Cutremurul de pământ de la Messina, petrecut la 28 decembrie 1908, a avut consecințe deosebit de grave pentru colectivitățile umane care i-au căzut victimă. Un număr imens de victime omenești, imense pagube materiale, practic, orașul a fost distrus în totalitate, evidențiază impactul catastrofal al cutremurelor asupra societății umane. Studiul evidențiază imensul impact internațional și ecourile pe care acest imens cataclism l-a avut asupra sesibilității colective din întreaga lume. După analiza unor surse diverse de pe toate continentele, autoarea concluzionează că avem de-a face cu acest cataclism ca unul dintre cele mai distructive din întreg secolul XX. În egală măsură studiul evidențiază puternicul val de solidaritate umană și de inițiative asumate de colectivități diverse, pentru a veni în întâmpinarea suferențelor și a asigura solidaritatea în fața unei naturi, câteodată necruțătoare și crude.

Cuvinte cheie: Cutremur de pământ, Messina, 1908, solidaritate umană, ecou internațional

The earthquake from Messina and the international public opinion

Giovanna Motta

The earthquake from Messina, taken place on 28th December 1908, had particularly very serious consequences for human communities which were victims. A huge number of human victims, massive material damages, basically, the city was totally destroyed, highlighted the catastrophic impact of earthquake on human society. The study highlights the huge international impact and that echoes that this huge disaster had on the collective

sensitivity of all the world. After analyzing the various sources from all continents, the author concludes that we are dealing with this disaster as one of the most destructive of the entire twentieth century. The study also highlights the powerful wave of human solidarity and initiatives undertaken by various communities to change the suffering and to ensure solidarity against the nature which sometimes is merciless and cruel.

Keywords: earthquake, Messina, 1908, human solidarity, international echo

Atitudini și manifestări din timpul maladiilor 1914-1918

Gheorghe Negustor

Un rău nu vine niciodată singur. Este probabil expresia ce caracterizează cel mai bine anii primului război mondial, iar realitățile acestei perioade conferă enunțului de mai sus caracterul de adevăr istoric. S-a demonstrat încă o dată faptul că în decursul istoriei, războaiele, revoluțiile și alte conflicte de durată mai lungă sau mai scurtă au favorizat apariția și răspândirea rapidă a *germenilor* unor flageluri ce au făcut ravagii în rândul societăților. Fie că a fost vorba de perioade mai îndepărtate cronologic, Antichitatea sau Evul Mediu sau chiar perioadele recente ale timpului istoric, este cunoscut faptul că omul nu a putut opri apariția și răspândirea unor boli și epidemii nimicitoare, eventual doar a diminuat, prin adoptarea unor măsuri profilactice, consecințele nefaste ale acestora.

Nu susținem faptul că marile epidemii de ciumă, tifos, variolă, gripă, holeră etc. au apărut doar în timpul unor conflicte, ele au fost prezente de-a lungul timpului fără să aibă vreo legătură cu războaiele; condițiile precare de igienă, sărăcia, lipsa hranei, sunt doar câteva dintre cauzele care au favorizat apariția unor molime devastatoare pentru om. Însă, ceea ce vrem să surprindem în prezentarea de față este faptul că, în decursul istoriei marile conflicte au favorizat răspândirea unor flageluri ce au făcut victime atât în rândul militarilor, dar mai ales al civililor, realitate pe care o găsim și în societatea românească a anilor marelui război. Modernizarea societății românești a presupus și luarea unor măsuri energice pentru a preîntâmpina apariția și dezvoltarea unor boli și epidemii ce au făcut ravagii în trecut. De la domniile regulamentare la anii de început ai secolului XX, autoritățile și instituțiile abilitate au încercat să impună diverse dispoziții, de multe ori obligatorii, pentru igienizarea lumii românești, reticentă la acțiunile de antisepsie impuse treptat în spațiul românesc. Dacă unele dintre vechile molime, precum ciuma și holera au fost treptat eradicate de pe teritoriul României, ca de altfel din toată Europa, pe parcursul primului război mondial numeroase alte boli au bântuit societatea românească, cauzând numeroase victime.

Anii primului război mondial pentru români au însemnat nenumărate boli și epidemii ce a semănat panică, groază și moarte în multe zone ale țării. Tifosul exantematic, febra tifoidă, variola, bolile psihice, scarlatina, pojarul, difteria, tuberculoza, sifilisul etc. sunt flagelurile care și-au luat tributul de vieți omenești tocmai când era în plină desfășurare războiul cu cel mai mare impact asupra societății de până atunci. Cum au reacționat autoritățile la acest val de molime, care a fost atitudinea civililor și manifestările colective și individuale față de numărul mare de morți, sunt doar câteva dintre aspectele pe care încercăm să le surprindem în prezentarea de față.

Cuvinte cheie: Marele Război, moarte, sacrificiu, națiune, epidemii, tifos, modernizare

Attitudes and Manifestations during epidemics 1914-1918

Gheorghe Negustor

Bad things never come alone. This statement is most probably the most suited to characterize the years of World War I. The realities of the period give the above mentioned maxima the quality of historical truth. It was once again proven that along history, wars, revolutions and other more or less extended conflagrations and conflicts favoured the emergence and rapid spreading of germs and diseases that caused disasters within societies. No matter the chronologic distance of the historic ages, be it Antiquity, Middle Ages or more recent, even modern ages, it is well known that man has never been able to stop the emergence and spreading of destructive diseases and epidemics. It was though in his power to diminish their consequences by taking prophylactic measures and diffusing them among the population.

Far from affirming that the extensively spread epidemics of plague, typhoid fever, pox, influenza, cholera etc., these being maladies caused mainly by poverty, lack of proper hygiene and famine, appeared only during and had been caused only by conflagrations and armed conflicts, we are mainly interested in depicting the way in which the great conflagrations of history have facilitated the spreading of such diseases among the military and civilian population. Our main interest, and the purpose of the present paper, is to attempt such an analysis of the spreading of diseases within the Romanian society of those years.

Modernisation of the Romanian society meant also taking efficient measures to prevent the emergence and spreading of diseases and epidemics which used to cause large mortality coefficients in the past. Since the time of the regular reigns from beginning of the XXth century, authorities and competent institutions enforced various rules, which became mandatory most of the time, in order to bring hygiene within the Romanian society, generally reticent to the imposed antiseptic measures. If some of the old diseases such as plague and cholera have gradually been eradicated, from the Romanian territory, as well as from the territory of Europe, during World War I many other diseases emerged and haunted the Romanian society causing numerous demises.

The diseases and epidemics of World War I, putrid fever, pox, measles, scarlet fever, diphtheria, tuberculosis, syphilis, and mental diseases none the less, spread fear, panic and terror among the Romanian population. The main purpose of our analysis will be to determine and evidence the reaction and attitude of the authorities, and the manifestations of the civil population, be them individual or collective, in respect to the increasingly avalanche of epidemics.

Keywords: The Great War, Death, Sacrifice, Nation, Disease, Typhus, Modernisation

Confruntarea omului cu apele în timpul inundațiilor din 1970

Alina Oana Sabău

De la începutul existenței sale, omul s-a aflat în mijlocul naturii, folosindu-i toate darurile pe care ea le oferă. Nu rareori, însă, ea îi opunea și manifestări oarbe, brutale, în fața cărora rămânea înmărmurit și neputincios. Forța lui era însă mult prea fragilă

pentru a i se putea împotrivi sau măcar a se putea apăra, într-o formă sau alta, și cu atât mai mult de a da o explicație reală a felului cum ele se iau naștere.

În țara noastră inundațiile au fost cunoscute cu secole în urmă, unele de proporții dezastruoase. În urma ploilor abundente și persistente, dar și a topirii zăpezilor din zonele montane, în a doua jumătate a lunii mai 1970 au avut loc inundații puternice. În aceste condiții, în bazinele superioare ale Someșului și Mureșului s-au declanșat unde de viitură neobișnuit de mari care, prin inundații, au provocat multe pagube materiale. Apele au fost așa de mari, încât au fost inundate atât sate cât și orașe ca Reghin, Târgul Mureș, Luduș, Aiud, Alba Iulia, Deva, Lipova de către Mureș și Târnaveni, Sighișoara și Mediaș de Târnavă.

Paradoxal, omul se teme de climă, dar se adaptează remarcabil la exigențele ei.

El este, dintre ființele vii evaluate de pe planetă, singura capabilă să se instaleze în orice climat și care sfârșește prin a se simți foarte bine oriunde. Datorită adaptabilității și ingeniozității umane, raporturile om-climă se dovedesc mult mai constructive de cât ne-ar lăsa să credem un imaginar climatic fascinat de spectacol și de dramă.

Cuvinte cheie: climă, inundații, dezastre naturale

Human confrontation with flood waters during the 1970

Alina Oana Sabău

Since its inception, the man was in the midst of nature, using all the gifts that nature offers. Not infrequently, however, nature faced man with blind, brutal events, which left him stunned and helpless. But his strength was too weak to resist or even be able to defend himself, in one form or another, much more to give a real explanation of how they arise.

In our country the floods have been known centuries ago, some of them having disastrous proportions. Following heavy and persistent rains and also the melting snow in mountain areas, in the second half of May 1970 there were floods. Under these conditions, in the upper basins of the Someș and Mureș the waves were unusually triggered and, by large flood, they have caused much damage. The waters were so high that flooded villages and towns like Reghin, Târgu Mureș, Luduș, Alba Iulia, Aiud, Deva, by the Mureș river and Târnaveni, Lipova, Sighișoara and Mediaș by Târnavă river.

Paradoxically, the man is afraid of the climate, but remarkably adapted to its requirements. He is, of all living beings evolved on the planet, the only one able to be installed in any climate and ends up feeling very good anywhere. Thanks to human ingenuity and adaptability, the human – climate relation is proving to be much more constructive than an imaginary fascinating climate of spectacle and drama would let us believe.

Keywords: climate, flood, natural disasters

Probleme contemporane ale dezvoltării durabile în agricultură. Cazuri regionale și globale

Lakatos Artur

Studiul se ocupă, din perspectiva Istoriei Globale Contemporane, cu delicatul subiect al dezvoltării durabile în agricultura contemporană. Bazat pe cazurile studiate din lumea întreagă, precum Uniunea Europeană, America de Nord, America Latină, Africa sau Orientul îndepărtat, prezintă anumite probleme ecologice cauzate de activitățile umane și de producția agricolă, și posibilele lor remedii prin metodele dezvoltării sustenabile.

Cuvinte cheie: dezvoltare sustenabilă, management ecologic, sistem de irigații, eroziunea solului, globalizare.

Contemporary Problems of Sustainable Development Agriculture. Regional and global Cases

Lakatos Artur

This study is dealing, from the perspective of Contemporary Global History, of the delicate issue of Sustainable Development in contemporary Agriculture. Based on case studies from worldwide, like the European Union, North America, Latin-America, Africa or the Far East, it presents certain ecological issues, caused by Human activity in Agricultural production, and their possible remedy by methods of Sustainable Development.

Keywords: Sustainable Development, Ecologic management, irrigation system, soil erosion, globalization.

Ce se naște din pisică tot șoareci mănâncă. Reprezentări ale eredității în lumea țărănească

Constantin Bărbulescu

Studiul de față încearcă să surprindă reprezentările eredității în două comune rurale din județul Cluj: Săvădisla și Râșca.

Asemănările fizice și comportamentale dintre ascendenți și descendenți constituie un cod cultural prin care noul-născut este integrat în unitatea socială mai mare a neamului iar cazul extrem al copiilor nelegitimi surprinde cel mai bine logica acestui cod.

În ceea ce privește transmiterea ereditară a bolilor, această credință deja bine înrădăcinată pe teren țărănesc, este de fapt una modernă, o considerăm o achiziție a celei de-a doua jumătăți a secolului trecut când interacțiunea medic-țăran a fost intensă, cum o dovedesc și mărturiile culese de pe teren.

Cuvinte cheie: țărănime, boală, ereditate, reprezentări corporale

What Is Bred in the Bone Will Not Out of the Flesh Representations of Heredity in Peasant World

Constantin Bărbulescu

The paper tries to present the representations of heredity in two rural townships in Cluj County: Savadisla and Rasca.

The physical and behavioural resemblances between ascendants and descendants constitute a cultural code through which the new-born is integrated in the greater social unity of the kinship and the extreme case of illegitimate children highlights at most the logic of this code.

Regarding the hereditary transmission of illnesses, this belief already rooted in the peasant field is in fact a modern one, and we consider it to be an acquisition of the second half of the past century when interaction physician-peasant was intense, as the inquiries done in the field prove it.

Key-words: peasantry, illness, heredity, corporal representations

From My Body to the Body

Elena Bărbulescu

Based on a couple of interviews taken during a fieldresearch done in Cluj County, the study present on the one hand the theoretical approach regarding the body and, on the other hand Somme's common people points of view in this matter. Therefore, the aim of this paper is to present a relatively long course taken in Romanian peasant mentality regarding one's own body in relation with the modern medical action. For that purpose, I consequently follow the relations between the two parties: peasants and physicians, remarking the specific relation of subjects with the modern medicine. The phenomenon was analyzed in time, in this manner regarding changes appear during those past years / the communist period / that made people think about their own bodies, or in other words how they changed, if they changed their relation with their own body. There is obvious that in Romanian society, during the communist regime, the peasants are opposing a strong resistance to the medical assistance, and the key for understanding such attitude is culture: the strong believes in God's intervention instead of State's measures throw his representing, the physicians.

Key-words: illness, body, physicians, peasants, communist period

De la corpul meu la corp

Elena Bărbulescu

Bazat pe o serie de interviuri luate în timpul unei cercetări de teren realizate în Județul Cluj, studiul prezintă pe de o parte interpretările teoretice ale corpului, iar pe de altă parte, câteva opinii ale unor oameni de rând în această chestiune. Așadar, scopul acestei lucrări este să prezinte cursul relativ lung făcut în mentalitatea țăranului

român cu privire la propriul corp în relație cu acțiunea medicală modernă. În acest sens, am urmărit consecvent relația dintre două părți: țărani și medici, remarcând relația specifică a subiecților cu medicina modernă. Fenomenul a fost analizat în timp, în această manieră observând schimbările apărute în timpul acestor ultimi ani / perioada comunistă / care au modelat gândirea oamenilor despre propriile corpuri, sau cu alte cuvinte cum s-a schimbat aceasta, dacă ei au schimbat relația cu propriul corp. Este evident că în societatea românească din timpul regimului comunist țărani au opus o rezistență puternică la asistența medicală, și cheia pentru înțelegerea unei asemenea atitudini este cultura: ei cred cu tărie în intervenția lui Dumnezeu în locul măsurilor luate de Stat prin reprezentanții săi, medicii.

Cuvinte cheie: boală, corp, medici, țărani, perioada comunistă